

ĐỀN THỜ CÁC VUA HÙNG Ở THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

Ở TP. Hồ Chí Minh có khoảng gần 20 đền thờ Hùng Vương nằm ở các quận, huyện. Tại các tỉnh miền Nam không địa phương nào không có đền thờ các vua Hùng. Điều đó chứng tỏ tấm lòng người dân phương Nam bao giờ cũng hướng về nguồn cội Lạc Việt, cho dù trong quá trình mở cõi có biết bao thăng trầm, biến cải, bao nhiêu luồng tư tưởng, niềm tin tôn giáo xâm nhập, cũng không làm quên đi quá khứ tổ tiên. Đặc điểm chung nhất của các đền thờ Hùng Vương đều quay mặt về hướng Bắc, nên biết việc xây dựng các đền thờ này đều xuất phát từ tấm lòng người dân mang tính tự phát chứ không hề có sự hướng dẫn hay bảo trợ của chính quyền bất kỳ thời nào.

Chúng tôi xin giới thiệu một ngôi đền thờ có lẽ lớn vào bậc nhất ở nơi trang trọng nhất, đó là Đền thờ các Vua Hùng tại Bảo tàng lịch sử Việt Nam tại TP. Hồ Chí Minh.

Nằm trong khuôn viên Thảo Cầm Viên, (số 2-Nguyễn Bình Khiêm, quận 1) ngôi đền này có hướng trông về phương Bắc, nhìn thẳng vào nhà trưng bày Bảo tàng lịch sử Việt Nam. Theo tài liệu ghi chép được, ngôi đền này được xây dựng vào đầu những năm 20 của thế kỷ XX. Đền được dựng trên một thế đất cao, có diện tích khoảng 700m². Toàn bộ hệ thống mái ngói được nâng đỡ bởi 12 cây cột lim, hình trụ, có đường kính khoảng 60cm, cao gần 10 mét. Toàn bộ kiến trúc của ngôi đền mang đúng tính chất đền miếu Việt Nam, chỉ riêng trần đền lại trang trí hoa văn mô phỏng mái vòm của nhà thờ Kitô giáo. Có lẽ ngôi đền được người Pháp xây dựng vào thời kỳ Thiên Chúa giáo phát triển. Lúc đầu, ngoài vua Hùng ra, đền còn thờ cả Trần Hưng Đạo, Lê Văn Duyệt và Khổng Tử, cùng các chủ soái đạo giáo như Lão Tử, Trang Tử... Trong đền còn thờ cả những người lính Việt Nam chết trận cho quân đội Pháp trong thế chiến thứ nhất. Nhìn chung, thời kỳ này ngôi đền mang tính hỗn hợp, cho bất kỳ ai muốn thờ cúng, viếng bái. Một thời gian sau, đền là trụ sở của Hội Khổng học. Tuy có nhiều thay đổi (như không còn thờ Lão Trang, lính tráng nữa) nhưng bao giờ Hùng Vương cũng vẫn ở vị trí trung tâm, ngay cả khi do Hội Khổng học quản lý. Năm 1954, chính quyền Ngô Đình Diệm can thiệp vào đây, ngôi đền không còn là nơi hoạt động chính của Hội Khổng học nữa (vẫn thờ Khổng Tử). Vào ngày Giỗ tổ Hùng Vương, các quan chức chính quyền đến đây làm lễ bái tổ theo một nghi thức cổ truyền, đàn ông (kể cả Tổng thống) mặc áo the, khăn đóng... Nghi thức này vẫn tồn tại cho đến khi thể chế này sụp đổ năm 1975.

Từ sau ngày miền Nam giải phóng, đền được sáp nhập vào Bảo tàng Lịch sử Việt Nam. Từ đây, ngôi đền được chính thức chỉ thờ các Vua Hùng, và mang tên là Đền thờ Hùng Vương. Những năm đầu giải phóng, do khó khăn về tài chính, đền được nhà nước cấp kinh phí bảo quản hạn hẹp nhưng vẫn có sự đóng góp của nhân dân. Những hoạt động lễ hội, trong đó có cả lễ hội mừng 10 tháng 3, thường được tổ chức ở những nơi có mặt bằng rộng (như Nhà văn hóa lao động) do ngành văn hóa chủ trì, nhưng một số bà con vẫn thường ng đến cúng giỗ tổ ở Đền Hùng Vương. Vào ngày mừng Một Tết nguyên đán, đúng 9 giờ, Bảo tàng, ban quản lý đền mở cửa để các ban tế cùng bà con vào đền dâng hương.